

A nemzetőri zászló története

1869 decemberében Szombathely város közgyűlése elé indítvány került, melyben Eredits Ferenc alügyész Szombathelyen egy tűzoltó egylet felállításának szükségét indítványozta, és a város érdekeltségét értekezletre összehívatta.

Ezt az akaratot 1872 szeptemberében tettek követték. A Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó Egylet megtarthatta első rendes alakuló közgyűlését, ahol a működő tagok száma 58 fő lett.

A tagok felvételéről az egylet választmánya döntött és ez öt évre szóló kötelezettségvállalást jelentett. Az egylet működésével a céhek tűzrendészeti teendői megszűntek, így megnőtt az egylet támogatottsága. Az egylet vészhelyzetben a rendőrfőnök irányítása alá került, de az nem befolyásolhatta az oltás tervezett menetét.

Az 1876-os esztendőben már az 5. éves jubileumi ünnepségre készülődtek, mikor megfogalmazódott a város vezetésében az adományozás gondolata a tűzoltóság részére. A város közgyűlése döntött arról, hogy az 1848-49-es szabadságharcot megjárta nemzetőri zászlót adományozza az önkéntes tűzoltó egyletnek

A nemzetőri zászló Szombathely városa és Balassa Gábor megyés püspök úr megrendelésére készült el apácák által, amit a hadba vonult katonák részére ünnepélyesen áldott meg a püspök úr és Laky János plébános. A zászló sorsáról szabadságharc utáni megtorlás éveiben nem található adat Szombathely város történetében. Utólag derült ki, hogy a harcokból hazatért katonák egyike hozta magával elrejtve, szinte sértetlen állapotban. Tekintettel arra, hogy ez a nemzeti jelkép akkor tiltott jelképként szerepelt, tulajdonlása veszélyes volt. Emiatt a zászlót mentő volt katona családja tudta nélkül helyezte egy ládába gyolcsok és szalma közé, majd szombathelyi házának földes kamrájába ásta el három ásonyom mélységbe. A kiegyezés után fedte fel feleségének, hogy mit rejtgetett hosszú éveken keresztül. A család ekkor döntött úgy, hogy visszaszolgáltatják Szombathely városának.

A város örömmel fogadta és őrizte az immár kibontott és csodával határos módon sértetlen zászlót, majd a közben 1872-ben megalakult Szombathelyi Önkéntes Tűzoltóegyletnek adományozta szolgálati relikviaként annak 5 éves jubileuma alkalmából.

Az 1877. szeptember 9.-én tartott zászlószentelési ünnepélyen számos hazai és külföldi egylet képviseltette magát melyre Éhen Gyula Szombathely későbbi polgármestere még verset is írt „Üdvözlő hangok” címmel. Brutscher József így emlékezik meg az ünnepségről (idézet):

„1877 szeptember 9.-én tartotta meg az egylet nagy ünnepélyességek keretében zászlószentelési ünnepélyét, melyre nemcsak hazánkból, hanem külföldről is számos egylet testületileg vagy küldöttségileg jelent meg. Zászlóanyának Horváth János alapító főparancsnok nejét sikerült az egyletnek megnyerni, ki gazdag aranyhímzésű szalaggal ékesítette legféltettebb kincsünket, egyleti zászlónkat mely 1848-49. években a szombathelyi nemzetőrség szent jelvénye volt, mely alatt küzdöttek hazánk szabadságáért városunk polgárai. Ezen ereklye alatt tettük le mi is fogadalmunkat, hogy hűek leszünk önkéntesen elvállalt, felebaráti áthatott hivatástudatunkhoz, nemcsak tüzet oltva, hanem tüzet gyújtva szívünkben, a hazaszeretet lángoló tüzét, melyet lelohasztani vagy eloltani a leghatalmasabb vízsugárral sem lehet...”

Ez a nemzetőri zászló szolgálta fél évszázadon át az egyletet, a várost.

A választmányi üléseken az 1920-as években rendre felmerült egy új egyleti zászló elkészítésének szükségessége, mert a történelmi emlék már annyira tönkrement, hogy elpusztulásától kellett tartani. 1928. május 18-án az egylet parancsnoka Bartos Pál és a választmány elnöke Müller Ede a polgármesterrel egyetértésben úgy döntött, hogy a Karmelita apácákkal új zászlót készíttet. A honvéd zászlók jellegzetességéhez hűen

készítették el ezt a második zászlót is. Körben futó, egyenlő szárú háromszögekből álló piros-zöld éksorral, azaz farkasfogakkal díszítették. A zászlón a változás csupán annyi volt, hogy az újat Szent Flórián képével díszítették Szombathely város és Vas megye címere helyett, melyet a klasszikus 1848-as pajzstartókkal, azaz a tölgy- és babérkoszorúval egészítettek ki.

A Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó és Mentőegylet új zászlójának összköltsége 650 pengő volt. Müller Ede egyleti elnök és Bartos Pál főparancsnok a választmány megbízásából felhívással fordult a város lakosságához és a rendezvényre meghívottakhoz a nemzetőri zászlóval kapcsolatban. A régi zászlót az Egylet választmánya örök letétként Szombathely város múzeumában kívánta méltó módon elhelyezni úgy, hogy látható legyen az ereklye a város lakossága számára. A választmány arról is döntött, hogy amíg a múzeumi őrzés garanciái nem lesznek biztosítottak, addig a laktanyai őrzés tudja igazán biztonságban tartani a zászlót. A tűzoltó őrtanya ekkor mai Petőfi Sándor utcában található XIV emeletes épület helyén állt.

A zászlószentelési ünnepség a város vezetőségének óhajára 1928. szeptember 9.-én került megtartásra a város ipari és mezőgazdasági kiállításához kapcsolódva. Nagy gondot okozott az a tény a rendezőségnek, hogy a megyei tűzoltó szövetség is ezen a napon tartotta közgyűlését. A fő cél az volt, hogy a kiállítás idején minél nagyobb idegenforgalom legyen Szombathelyen.

Az egylet a zászlószentelésének meghívójához kísérőlevelet is küldött melyben a következő állt (idézet):

„Nagyon érdekes és országszerte talán egyetlen a maga nemében a szombathelyi önkéntes tűzoltóság régi zászlója, melyet ez alkalommal a testület a közhasználatból kivon és örök letétként valamelyik múzeumban fog elhelyezni.

Ez a régi zászló régi dicsőségteljes napok tépett, rongyos véres tanúja. Az 1848-49-iki magyar szabadságharcban nemzetőri zászló volt. Ott lengett sok dicsőségteljes csatában, látta a futó ellenséget, s ott volt a szomorú emlékü világosi síkon, hol bilincseket rakott a durva önkény az idegen túlerővel letiport magyar szabadságra.

Bujdosó honvéd teste köré csavarva került onnan haza, ezer viszontagság között a drága ereklye.

Szomorú volt a haza sorsa a világosi fegyverletétel után, szomorú volt a bujdosó honvéd zászlóé is. Sírba tette az osztrák uralom a szabadságot, s a sír felett Bach-zsandárok örködtek szuronyos puskákkal. Sírba fektették megmentői a hazahozott drága zászlót, nehogy a fürkésző hatalom kezébe essék.

S azután mégis csak megvirradt. A sírjából diadalmas erővel feltörő igazság elsöpörte a Bach-zsandárokat, s kiszabadította évtizedes sírjából a dicsőségteljes idők tépett tanúját, a féltett nemzetőrségi zászlót. Akkoriban alakult a Szombathelyi Önkéntes Tűzoltóegylet. A zászló elrejtői a városnak adták át az általuk gondozott zászlót, míg a város érdemes képviselőtestülete az alakuló tűzoltó egyletnek fel nem ajánlotta. S a tűzoltóság örömmel és büszkeséggel fogadta a drága ereklyét, hogy annak szárnya alatt folytassa a dicső ősök munkáját, védje a hazát, embert, életet.

Becsülettel szolgált a testület, méltóan a szent emlékehez. S hogy most félreteszi a drága ereklyét, nem jelenti, hogy hűtlen lett a múlthoz, hanem, hogy meg akarja az ereklyét őrizni az idő romboló hatása ellen. Hogy múltjához hű akar maradni a jövőben is, kifejezi azzal, hogy a zászlónak egész pontos másolatát készítteti el és áldatja meg e napon.

Ez a zászló szolgálta a Szombathelyi Önkéntes Tűzoltó és Mentőegyesületet 1948-ig, amikor is állami kézbe került a tűzvédelem és a mentésügy Magyarországon. Az 1944-45 –ös várost ért bombázások idején a laktanyából a zászlót elmenekítették több ereklyével együtt, azonban a laktanya helyreállítása és a tűzoltói-mentői élet megindulása után folytatódott újra a laktanyai elhelyezés.

Majd 1950-ben váratlanul, előzetes egyeztetés, bejelentés nélkül, ellentmondást nem tűrő személyek jelentek meg Budapestről egy Csepel teherautóval a laktanyánál s a tűzoltó és mentőegylet régi relikviáit – szinte erőszakkal - felpakolták, elszállították. Így többek között a parancsnoki íróasztal fiókjának teljes tartalmát is elvitték. Csupán egy összesített fuvarlevéllel (tételes felsorolás nélkül) indultak vele állítólag a pesti tűzoltómúzeumba. Sajnálatosan oda a tárgyak nagy része nem érkezett meg, legalábbis nem került nyilvántartásra és őrzésre. Pár évvel később a műszaki emlékek védelméről intézkedő 1954. évi IV. törvényerejű rendelet alapján megindult gyűjtés és rendszerezés teremtette meg az 1955-ben országos gyűjtőkörrel megalapított Tűzoltó Múzeum anyagát, ahol zászlónkat a mai napig őrzik.

Szerencsére hosszú évekkel ezelőtt a tűzoltó múzeumban a szombathelyi nemzetőri zászlót Lendvai Rezső mentőtiszt úr megtalálta. Így az Ő kezdeményezésére Puskás Tivadar polgármester úr, Hende Csaba országgyűlési képviselő úr Erdélyi Krisztián tűzoltó ezredes katasztrófavédelmi igazgató úr és mások hathatós támogatása mellett, lehetőség nyílt a zászlóról másolatot készíttetni, mivel a zászló eredeti példánya a katasztrófavédelmi múzeumból vissza nem adható.

Ez a másolat látható a tűzoltóság épületének aulájában kiállítva 2016. május 1. óta.

